Hovedkonferanse 2022

Atle Larsen

FFO`s Rettighetssenter

FFO`s Rettighetssenter

- Åpent: 10 – 14, Mandag – Torsdag
- Tlf. **23 90 51 55**
- **E-mail:** rettighetssenteret@ffo.no

UT Å REISE?

- Reise innenfor EU/EØS området
  - Viktig å ha med det europeiske helsekortet
    - Fås hos HELFO
- Utenfor EU/EØS området
  - Her må du ha reiseforsikring for å få dekket utgifter til behandling
    - En reiseforsikring har normalt en reservasjon for eksisterende sykdom
      - Kan bety at forsikringen ikke vil dekke utgiftene

Tannlegebehandling

- Dekning av utgifter
  - Munntørrhet som følge av sykdommen i seg selv eller medisiner
    - Får dekket noe av utgiftene til behandling av karies
  - Infeksjonsforebyggende behandling
    - til nødvendig infeksjonsforebyggende behandling der infeksjon og/eller infeksjonsspredning fra munn/kjever/tenner kan innebære en alvorlig og livstruende risiko for en person, og der risikoen har sammenheng med personens medisinske tilstand og behandling
    - Personens tilstand og risikovurdering av infeksjonsspredning skal være dokumentert skriftlig ved erklæring fra lege/sykehusavdeling før den infeksjonsforebyggende behandlingen starter

Grunnstønad

- Utgifter til mat (fordyret kosthold) som følge av sykdom
- Økte transportutgifter som følge av sykdom
- Sats fra kroner 686 i mnd

Rettigheter som arbeidstaker ved sykdom

- Rett til å få tilrettelagt arbeidet
- Likestillings- og diskrimineringsloven§ 22: Arbeidstakere og arbeidssøkere med nedsatt funksjonsevne har rett til egnet individuell tilrettelegging av arbeidsplass og arbeidsoppgaver for å sikre at de kan få eller beholde arbeid, ha tilgang til opplæring og annen kompetanseutvikling samt utføre og ha mulighet til fremgang i arbeidet på lik linje med andre
- Retten gjelder tilrettelegging som ikke innebærer en uforholdsmessig byrde

Rettigheter som arbeidstaker ved sykdom

- Rett til å få tilrettelagt arbeidet
  - Arbeidsmiljøloven § 4-6
    - Hvis en arbeidstaker har fått redusert arbeidsevne som følge av ulykke, sykdom, slitasje e.l., skal arbeidsgiver, så langt det er mulig, iverksette nødvendige tiltak for at arbeidstaker skal kunne beholde eller få et passende arbeid. Arbeidstaker skal fortrinnsvis gis anledning til å fortsette i sitt vanlige arbeid, eventuelt etter særskilt tilrettelegging av arbeidet eller arbeidstiden, endringer i arbeidsutstyr, gjennomgått arbeidsrettede tiltak e.l.

Rettigheter som arbeidstaker ved sykdom

- Oppsigelsesvern
  - Kan ikke sies opp pga sykdom de første 12 månedene etter at arbeidsuførheten har inntrådt
  - Oppsigelse som gis i løpet av disse 12 månedene skal anses å skyldes sykdommen dersom annet ikke en annen grunn gjøres overveiende sannsynlig
  - Ikke fritt frem å si opp etter 12 måneder
    - Etter § 15-7 må alltid en oppsigelse være saklig
    - Hvor saklig er det å si opp en arbeidstaker etter 12 måneders fravær pga sykdom?
    - Blir en konkret vurdering

Sykepenger

- Hvor lenge kan jeg motta sykepenger?
  - I inntil 1 år
  - Du har i utgangspunktet 248 sykepengedager
  - Dette er dager som utbetales fra dag 17
    - Arbeidsgiver betaler for de første 16 dagene
  - Har du de siste 3 årene brukt av de 248 dagene, må du senere ha vært helt arbeidsfør i 26 uker for å få disse dagene tilbake

Sykepenger

- Hvordan opptjener jeg rett til nye sykepenger?
  - Ikke mottatt AAP eller full uføretrygd i 26 uker
    - Ikke ha fravær utover arbeidsgiverperioden
      - Har du f eks arbeidet i 20 uker, blir sykemeldt i 17 kalenderdager, mister du all opptjening å må begynne på nytt.
      - NB! Arbeidsgiver skal betale sykepenger i arbeidsgiverperioden

SYKEPENGER

- Behov for regelmessig behandling?
  - Da mulig å få sykepenger etter en egen ordning
    - Må da pga behandlingen være forhindret fra å gå på jobb den dagen
  - Behovet for behandling må bekreftes av lege
    - Må være behandling som dekkes etter kap. I folketrygdloven, f eks behandling hos fysioterapeut
  - Hvert fravær regnes som et stønadstilfelle
    - Betyr at 1 sykemeldingsdag i uken ikke betyr bruk av 5 sykepengedager

Sykepenger

- Ekspertbistand
  - Bidra til å løse problemet som leder til sykefravær, med sikte på å tilbakeføre arbeidstakeren til arbeid
  - Når arbeidstaker har lange og/eller hyppig gjentakende sykefravær
  - Stønad inntil: 21 200

Sykepenger

- Eksperten skal komme inn og se på situasjonen og prøve å forstå bakgrunnen for sykefraværet. Innholdet i bistanden kan bl.a. være å
- bistå arbeidstaker og arbeidsgiver i en uhensiktsmessig arbeidssituasjon som kan medføre sykefravær, med å se nye muligheter,
- gjennomføre en arbeidsplassvurdering,
- bistå i saker hvor det kan ligge en konflikt eller opplevelse av konflikt til grunn,
- bistå når arbeidstaker og arbeidsgiver er rådville, og ikke vet hva mer som kan gjøres

Arbeidsavklaringspenger

- Vil være aktuelt dersom du etter at sykepengene har utløpt ikke ennå kan gå tilbake i arbeid eller begynne med yrkesrettet arbeidsavklaring eller det er for tidlige å søke om uførepensjon
  - Vilkår:
    - Er under aktiv behandling (med utsikt til bedring av arbeidsevnen)
    - Gjennomfører arbeidsrettede tiltak
    - Eller etter behandling og/eller arbeidsrettede tiltak fortsatt anses å ha en viss mulighet til å komme i arbeid, og får annen oppfølging av Nav
      - Kan her gis når det ikke gjennomføres aktiv behandling eller arbeidsrettede tiltak men fortsatt foregår en avklaring av arbeidsevnen

Arbeidsavklaringspenger

- Nye regler fra 1.7.22
  - Kan innvilges inntil 3 år.
  - Kan forlenges med inntil 2 år
    - Når: trenger lenger tid for å komme i arbeid eller få avklart sin arbeidsevne (gjelder når står delvis i arbeid eller er nært ved å kunne delta i ordinært arbeid)
      - Må være sannsynlig at kan komme i mer enn 50 % arbeid
    - Når nødvendig for å fullføre opplæringstiltak

AAP

- Kan søke om ny periode med AAP etter tre år
  - Ved søknad om ny rett til arbeidsavklaringspenger må det foretas en ny vurdering av inngangsvilkårene for å motta arbeidsavklaringspenger, herunder om den som søker fremdeles har nedsatt arbeidsevne i tilstrekkelig grad og fremdeles har behov for bistand til å skaffe seg eller beholde arbeid.
  - Det må være en klar forutsetning at søker for å få innvilget ny periode med arbeidsavklaringspenger, har bidratt aktivt til avklaringen.

Beregning av arbeidsavklaringspenger

- 66 % av inntil 6 G (668 862)
- Beregnes av inntekten året før du ble sykemeldt eller om høyere grunnlag, snittet av de siste 3 år
- Minste ytelse er 2 G (222 954)
  - Under 25 år er minsteytelse 2/3 av 2 G (148 636)
- Er pensjonsgivende inntekt
- Kan også gis barnetillegg og stønad til barnetilsyn

Varig lønnstilskudd

- Lønnstilskuddet skal blant annet kompensere for lavere produktivitet for personer med behov for ekstra pauser i arbeidstiden, mulighet for å hvile i løpet arbeidsdagen, reduserte krav til tempo i oppgaveløsningen mv.

Varig lønnstilskudd

- Til personer som har varig og vesentlig nedsatt funksjonsevne
  - Ikke krav om en bestemt prosent
  - Skal kompensere for lavere produktivitet enn andre i tilsvarende stilling
- Målgruppe: de som søker fast arbeid
  - Brukes som rekruteringsvirkningsmiddel
- Unntak:
  - Det åpnes likevel for at tilskuddet kan gis til arbeidsgivere som har tilsatte som står i fare for å falle helt ut av arbeidslivet etter utløpet av sykepengeperioden og der full uføretrygd kan være alternativet. Dette er et unntak fra hovedregelen

Varig lønnstilskudd

- Nærmere om kravene
  - Skal som hovedregel har hatt tidsbegrenset lønnstilskudd først og prøvd andre virkemidler
  - Det skal være gjort en arbeidsevnevurdering, der det skal være fastslått at personen har varig nedsatt arbeidsevne og behov for varig tilpasset innsats og der alternativet kan være uføretrygd
  - Ikke lenger krav om at sykepengerettighetene må være oppbrukt
    - arbeidsevnen gradvis vil svekkes, og hvor sykemelding ikke er påkrevd fordi dette ikke vil anses å ha betydning for bedring av helsetilstanden
- Også de med hel eller gradert uføretrygd kan få varig lønnstilskudd
  - Men ikke kun for å tjene friinntekten
- Kan ansettes i midlertidig stilling

Varig lønnstilskudd

- Størrelse
  - Inntil 75 % av refusjonsgrunnlaget første året og deretter 67 %
    - Grense på 5 G (557 385)

Arbeids- og utdanningsreiser

- Når du har varige forflytningsvansker og ikke kan reise til og fra arbeids- eller utdanningssted med offentlige kommunikasjonsmidler
- Om en reise kan være en så stor belastning at den hindrer deg i å fungere tilfredsstillende i arbeids- eller utdanningssituasjonen
- Egenandel

Uføretrygd

- Reglene
  - Skal som hovedregel ha forsøkt arbeidsavklaring og gjennomgått hensiktsmessig behandling
    - Er disse vilkårene ikke oppfylt vil du normalt få avslag på uføretrygd
  - Inntektsevnen må være (varig) nedsatt med minst 50 %
    - 40 % om har 40 % AAP på kravstidspunkt
    - Inntektsevne er en sammenligning av inntektsmuligheter før uførhet med inntektsmuligheter etter uførhet
    - NB! Kan ha rett til arbeidsavklaringspenger i inntil 8 mnd mens søknad om uføretrygd behandles

Uføretrygd

- Beregning
  - 66 % av inntekten 3 av siste 5 år før uføretidspunkt
    - Beregnes av 3 høyeste inntektsår
    - Beregnes av inntekt inntil 6 G
    - Max uføretrygd 668862 x 66 %= 441 449

Uføretrygd

- Minsteytelser
  - Enslige: 2,48 G (276 463)
  - Gifte/samboere: 2,28 G (254 168)
  - Unge uføre: 2.66 og 2,91 G (296 529/324 398)
  - Blir beskattet som lønnsinntekt

Særregelen om unge uføre

- Ung ufør
  - En beregningsregel
    - De vanlige reglene for innvilgelse av uføretrygd gjelder
    - Så kan beregningen av uføretrygden bli gunstigere pga av ung ufør regelen

Særregelen om unge uføre

- Blitt ufør før fylte 26 år pga:
  - Alvorlig sykdom, skade eller lyte
  - NB! Om jobbet mer enn 50 % etter fylte 26 år, må krav om uføretrygd settes frem før fylte 36 år

Uføretrygd

- Ung ufør
  - Krav om alvorlighet
  - Fra rundskrivet:
    - Alvorlig sykdom innebærer at sykdommen er klart dokumentert og begrunner et funksjonstap som forklarer varig reduksjon av inntektsevnen. Det er ikke diagnosen, men alvorlighetsgraden av sykdommen og dens følgetilstander som er avgjørende. Påvirkning på funksjoner i dagliglivet kan også føre til at sykdommen må vurderes som alvorlig

Særregelen om unge uføre

- Høyesterett
  - Vurdere alvorlighet
  - Funksjonsnivå som sådan kan ha betydning i grensetilfeller
    - Har et ekstraordinært lavt fungeringsnivå
  - Utelukke personer med diffuse og sammensatte problemer
  - Kreves et nokså stort avvik fra det medisinske minimum som kreves for å få ordinær uføretrygd
  - Om uførheten kan overvinnes i ung alder gjennom utdanning eller andre tiltak

Ung uføR

- Trygderetten
  - Den ankende part hadde siden 19 års alder hatt omfattende og uttalte symptomer fra en kronisk tarmbetennelse og en alvorlig leversykdom (PSC). Plagene var alvorlige og varige og hatt alvorlige bivirkninger. Det var dokumentert at de hadde gått ut over den ankende parts skolegang, utdannelse, arbeid og sosiale liv. Vilkårene for ung uføR-garanti var oppfylt.

Uføretrygd

- Inntekt ved siden av uføretrygd
  - 100 % uføretrygd
    - Friinntekt: 0,4 G (44 590)
  - 50 % uføretrygd og inntekt før uførhet, 500 000
    - 250 000 + 44 590

Uføretrygd

- Inntekt ved siden av uføretrygd
  - Reduksjon av trygd på grunn av inntekt
    - Eksempel
      - Inntektsnivå før uførhet er satt til 600 000
      - Uføretrygden utgjør 66 % av inntekt før uførhet (396 000)
      - Uføregrad 100 %
      - Inntekt er 125 000
        - 125000 – 44590 x 66 % = 53 070 som trygden reduseres med
        - Samlet inntekt: 125 000 +342930= 467 930

Uføretrygd

- Inntekt utover inntektsgrensen flere år på rad
  - Overstiger pensjonsgivende inntekt 80 % av inntekt før uførhet i 5 sammenhengende år bortfaller retten til uføretrygd
    - Mer enn 80 % inntekt i 3 år og så ett år med inntekt under 80 %, så igjen ett år med mer enn 80 % inntekt, da starter en ny fem års periode
  - Overstiger pensjonsgivende inntekt ikke 80 % av inntekt før uførhet, beholdes retten til uføretrygd frem til 67 år

Uføretrygd

- Uføretrygd og offentlig tjenestepensjon
  - Tjenestepensjonen beskattes som lønnsinntekt
  - Uførepensjon: 66 % fra Nav + 3 % av sluttlønn fra tjenestepensjonen
    - Gjelder inntekt opp til 6 G
    - For inntekt mellom 6 og 12 G blir tillegget 69 %
      - Fordi folketrygden ikke beregner uførepensjon av inntekt over 6 G
    - +25 % av G
    - Friinntekt 0,4 G

Uføretrygd

- Uførepensjon i privat sektor
  - Nettoordning med maks 3 % av lønn inntil 12 G (1.337.724 + 25 % av G
  - Kan avtales en tilleggsprosent på inntil 66 % av inntekt mellom 6 og 12 G
  - Krav om uførhet som i stor grad tilsvarer reglene i folketrygden
  - Minst være 20 % ufør, men kan avtales en endre grense på 50 %

Uføretrygd

- Privat sektor
  - Vedtektene kan gi rett til uførepensjon allerede ved overgang til AAP
    - Men samlet utbetaling kan ikke overstige 70 % av lønnsgrunnlag
  - Beregningsgrunnlag er lønn på uføretidspunktet
  - Friinntekt er 0,4 G

Alderspensjon for mottakere av uføretrygd

- Født til og med 62, da opptjenes alderspensjon frem til fylte 67
- Født i 63 eller senere, da stopper pensjonsopptjeningen ved fylte 62
  - Taper 5 års pensjonsopptjening
  - Eks. A er født i 63. Blir ufør i 2019. Årsinntekt er 567 000. B har samme årsinntekt og jobber frem til 67 år. A får en uføretrygd på 66 % av inntekten som er 374 000. Pensjonsopptjeningen for A er 18,1 % av 567 000 frem til fylte 62. For B er pensjonsopptjeningen årlig den samme, men fem år lenger. A får en alderspensjon på 223 000. Med AFP tillegg (som uføre ikke har krav på) får B 307 000 i alderpensjon

Alderspensjon for mottakere av uføretrygd

- Opptjeningen av alderspensjon for uføre følger i utgangspunktet de samme regler som for andre
  - Hvilket årskull du tilhører
  - Levealdersjustering
- Unntak
  - Skjermingstillegg for å lette virkningen av levealdersjusteringen
    - Gjelder til og med 53 kullet

Opptjening av alderspensjon for mottakere av uføretrygd

- Beregningen som gjelder fra 63 kullet
  - Beregningsgrunnlag for uføretrygd er 550000
    - 550000 x 18,1 %= 99550
      - Som pensjonsbeholdningen øker med hvert år frem til fylte 62

Ny pensjonsordning

- Generelt

  - Pensjonsopptjening frem til 75 år
  - Av inntekt inntil 7,1 G (791 487)
  - 18,1 % av inntekt
  - Bygger gjennom dette opp en pensjonskonto
  - Kan ta ut pensjon fra 62 år dersom pensjonen minst tilsvarer den minstepensjonen du ville fått ved fylte 67 år
  - Ingen inntektsbegrensning ved siden av pensjonen
  - Dersom du fortsetter i arbeid etter å ha tatt ut pensjon, vil du også fortsette å opptjene pensjon

Ny pensjonsordning

- Levealdersjustering
  - Statistisk levealder bestemmer størrelsen på pensjonen
    - Hvert 10 år øker levealder med 1 år
  - Fastsettes når du fyller 61 år
    - Eks. født i 50, levealder 80 år, født i 55, leve alder 80,5 år
      - 55 kullet må da jobbe lenger for å få samme pensjon som 50 kullet

Delingstall

- Når pensjonen skal beregnes tas det utgangspunkt i et delingstall
  - Jo lavere tall, jo høyere pensjon
  - Fastsettes på bakgrunn av antatt levealder for ditt årskull og arvegevinst
    - Antatt levealder: Hvor lenge vil en person i årskullet forventes å leve fra tidspunktet for uttak av pensjon?
    - Arvegevinst: Betyr at pensjonsopptjeningen til de i årskullet som dør før fylte 62 fordeles på de gjenlevende
  - Eksempel født i 54 og uttak av pensjon når 62
    - Pensjonsbeholdning 4 200000 : 19,93 = 210 738 i pensjon

Fastsettelse av alderspensjon

- Fastsettelse av pensjon
  - Født i 63
  - Pensjonsbeholding 200 G
    - 111477 x 200 x 0,181= 4.035.467

Fastsettelse av alderspensjon

- Levealdersjustering
  - Uttak 62 år: 4.035.467 : 20,35
    - Pensjon: 198 303
  - Uttak 65 år: 4.035.467 : 17,92
    - Pensjon: 225 193
  - Uttak 67 år: 4.035.467 : 16,30
    - Pensjon: 247 575